

Sabahudin Hadžialić

Književni osvrt
Knjiga poezije „Izabrane pesme od izabраниh pesama“ Ivana Rajovića

Tamo gdje prestaje sjećanje

GEN ITALIJE... iza ispljuvanih rešetaka

*„...ne verujem u boga
ne verujem ni u šta
to nije dobro
u pesmama koje pišem
sve se to jasno vidi...“*

Ivan Rajović, „Kako da preživim“

Sustavno težeći razumijevanju vlastitih postupaka pred nama se razgolićuje čovjek u potrazi za pjesnikom, Ivan Rajović. Ono što razdire čovjeka, nadahnjuje pjesnike i *vice versa*. No, esencijalno pitanje je koliko interakcija dva, pa čak možda i tri bića u jednom proizvodi odgovarajuće nadanje, suštinskoj formi što slijedi.

Suočen sa mnoštvom varijacija muzike duše poetski usmjerene, u posljednje tri decenije pjesnik Rajović bludniči nad čovjekom Ivanom ne dozvoljavajući mu da se otrgne od njegove, čovječije, mesijanske uloge. Onoga trenutka kada to i ispije, čovjek suptilno, nenametljivo, podiže glas, težeći *creschendu* sopstvenih namjera, tražeći njega, pjesnika. Da.

U tom susretu nada ne postoji već samo mogućnost krika i onoga, sublimirajućeg *trećeg*, koji bi rado da se *otme* i svojim putem osrednjosti krene. Ta energija *trećeg* je upravo ono što ni pjesnik ni čovjek Rajović ne žele. Društveno zlo osrednjosti nametnuto osobnostima ovakvih pjesnika, živjevši u gradovima *na kraju svijeta* i ne mireći se sa namijenjenom sudbinom.

Nerijetko pjesnik nadvlada čovjeka onomatopejama, persiflažama dok mu čovjek bolnom, životnom, satikom činjenja uzvraća.

Poetika pjesnika nije sama sebi svrhom već upravo, i bolno, drugačije – poetika mesijanstva kao poruka usmjerena održivosti nacija.

Angažirani umjetnik nije nacionalni umjetnik, on je umjetnik nacija.

Upravo se u njegovom odjeku može itekako vidjeti otklon od moguće zaraze duha sa *njihovim bogom*, bogom privilegovano i podobno odabranih dok, čak i kada nevjerovanje postavlja na pijadestal razuma, anarhistično *ne vjerujući ni u šta...*

Upravo taj njegov vapaj u prijelazu iz jednog stoljeća u drugo, vjekovno težeći razumijevanju suštine poimanja svijesti da ljudskost mora biti iznad svega ostalog, uobličava razočarenje upravo prema onima kojima se i obraća pjesnik. Ljudima. Ovdje se ne radi o konkretnim ljudima, o onima koji se mogu samo locirati na jednom prostoru i vremenu, već upravo o onim istim koji su svojevremeno i *onoga* koji je želio dobro svima i svugdje, prije dvadeset i jednog vijeka/stoljeća, upravo, oni...ubili. Sa zadovoljstvom.

Dok ubijaju čovjeka u njemu, pjesnik Rajović, iako umoran od toga da *vjetrenjače ima u malom prstu dok opipava kosti vjetrenjača* glasno zri poetikom brutalnih usmjerenja. Ka čovjeku.

Contradictio in adiecto kod pjesnika je upravo čovjek. U susretu sa (a)teističkim okruženjem onih koji se prilagođavaju prostoru i vremenu kao vjetrenjače prema vjetru, sumnjivo se osvrćući i nevjerom se obogaćujući, upravo čovjek Rajović postaje veći vjernik od novovjekovnih pravednika ovdašnjih jer od *komunista samo gori mogu biti...bivši komunisti*.

Njegova vjera usmjerena čovjeku u njemu rađa Diogena koji podsmješljivo hodi na dasci dok valovi sudbine pod njim krikom traže njegovu krv. Jer je drugačiji. Osiono drugačiji.

Rastuća sudbina njegove poetike u trideset godina *creatia poetica* čini isprepletenost *Jean Paul-Sartra i Emanuela Kanta* u jednom. U čemu? Istini, naravno, jer dok Sartre navodi kako *Ništa jest praznina bitka, pad onoga u-sebi prema sebi po čemu se stvara ono-za-sebe* dotle Kant naglašava kako je *čovjek slobodan samo onda kada služi istini*. Glasno se smijući okruženju koje privilegovano nipodaštava čovjeka Ivana, pjesnik pitko razaznaje sopstvene boli. Ne prezajući da u neprestanoj borbi protiv *ništa* teži upravo...*istini*.

Migel del Servantes je i kreirao lik *Don Kihota* na naivnosti, dobrohotnosti ali i ludilu u pojedincu koje stvara svijet ovdašnji. Ivan, čovjek, autobiografski kreira lik pjesnika Rajovića na lukavstvu, licemjerstvu i izopačenosti mase koja je imanentna svijetu ovdašnjem. I to mu daje snagu da izdrži u neprestanoj *borbi sa svijetom u sebi zbog sebe u tom svijetu*. Ne želeći ni jednoga trenutka prestati misliti o sebi, po sebi i za sebe, on misli o...nama.

Poetika snage uma stameno ruši sudbinu zla:

MITING

*Pod tabanima osećam da se sprema
miting pred barikadama desetkovanih
budilnika. Kosturi u alejama u polenov
prah su pretvoreni. Na posteljama od
paperjastih stidnica svetice u delirijumu
kliču svojim mahunastim jezicima fosforne
nihilizme. Tačno u podne iskrivljene
kazaljke padaju sa mojih trepavica na
ispružene dečje šake. Miris spžene kože
lepi mi se za oči u kojima sakati satovi
tupo otkucavaju već minulo vreme. Nevinašce,
ti si remek-delo prevrata. O, kad bi znalo
kako se tope vremeplovi u vodoskocima!
Kako mraz u zglobovima čovekolikih
darodavaca pravde zaslepljuje zlo oko
vekovnog ćutanja šiblja niklog na poprištu
pohlepe. Ukloniti ga! Zatrovati! Ili se vratiti
u utrobu kamile ostavljene pred predvorjem
pustinje ljudske radosti, koju bi trebalo
prepešačiti s nadom da večito trajanje
još jedino u svesti maloumnih ima
nekakvu moć. Loš znak koji se tada javi,
u saglasju sa truljenjem viših ciljeva,
predskazuje nemoć dostizanja svetosti,
dostupne samo razbuktalim umovima, omeđenim
naslagama sopstvene praznine. U kolotečini
života zakon sile i tuposti olajava
neukost postideh pred marljivim časovničarima.*

U jednoj pjesmi refleksija civilizacije opetovanih nadanja, padanja i uzdizanja...čovječanstva. Kao da pred sobom imamo *Gerniku*¹ i *Krik*² dok *Bulgakov*³ sa *Kišem*⁴ odgovore sabire težeći smiraju vlastitih duša.

Ostavimo na trenutak čovjeka Ivana i krenimo valovima pjesničkih nakana. Prozna poetika ovoga autora ni u kom slučaju nije *parnasovska* jer svojom *subjektivnošću* i povremeno *romantičarkoj osjećajnosti* daje mogućnost susreta *epike i lirike* u poetici ovog razuzdanog autora.

Razuzdanog? Naravno, jer snaga njegove epike je upravo u lirici odsjaja mogućih otriježnjenja sa ciljem traženja suštine činjenja. U formi življenja.

Kako pjesnika. Tako i čovjeka. Ivana Rajovića. U susretu sa *nemirom* dok...

*„...Bosonog gluvari na skverovima
i gricka brčiće, kao ološ,
do povraćanja
sebe samoga
u meni tražeći uzaludno.“*

Inspirativna slagalica unutar čudnih nagovještaja. Visoko na izgrađenom gnijezdu sunovrata razuma, sjedi umni čovjek koji vabi....moli čitanje Ivana Rajovića. Najmanje zbog njega. Više zbog nas. Nadajućih. Čitalaca. Ipak, suština poetike ovoga autora je u prijemčivosti manirizma skalama rječitosti. Sa nama je onaj koji uči. Sve one koji ga čitaju.

A čemu učiti, uopšte?

Da bi prenaplašenost surovosti postala potisnuta blamaža uvjerljive jasnoće. Jasnoće zašivene u nozdrvama životinjskih namjera, ali ljudskih izvršenja. Nadasve. U tome i jeste razlika između pjesnika i PJESNIKA. On svakako pripada ovim drugim. I dalje usmjeren, naravno, čovjeku. Iznad svega.

Sabahudin Hadžialić

Sarajevo

26.12.2013.

¹ Pablo Picasso

² Edward Munch

³ Mihail Bulgakov

⁴ Danilo Kiš